

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра правових природоохоронних дисциплін

07-05-61М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Логіка для юристів»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня
за освітньо-професійною програмою «Право»
спеціальності 081 «Право»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННП
Протокол № 1 від 02.09.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з освітньої компоненти «Логіка для юристів» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 «Право» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Мельничук Ю. І. – Рівне : НУВГП, 2024. – 27 с.

Укладач: Мельничук Ю. І., к.філос.н., доцент, доцент кафедри правових природоохоронних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Швець О. М., к.ю.н., доцентка, в.о. завідувача кафедри правових природоохоронних дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності 081 «Право» Міщук І. В.

Попередня версія методичних вказівок: 07-05-06.

© Ю. І. Мельничук, 2024
© НУВГП, 2024

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	
1.1. Опис навчальної дисципліни.....	5
1.2. Тематика практичних занять	9
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	10
1.4. Критерії та шкала оцінювання	10
2. Плани практичних занять.....	13
3. Індивідуальна та самостійна робота	24
Рекомендована література	25

ПЕРЕДМОВА

Логіка – це фундамент, на якому будуються професійні компетенції юриста, забезпечуючи точність аналізу, переконливість аргументації та обґрунтованість рішень.

Вагомим аспектом юридичної практичної діяльності є демонстрування навичок критичного та аналітичного мислення. Юристи повинні вміти будувати умовиводи, робити висновки, які випливають з наявних фактів та правових норм. Важливим аспектом професійної діяльності є вміння оцінювати докази з точки зору їхньої релевантності, достовірності. Для прийняття обґрунтованих рішень: юристи повинні вміти приймати рішення на основі всебічного аналізу фактів та правових норм, відкидаючи емоційні та суб'єктивні фактори. Юристи повинні вміти критично оцінювати аргументи інших осіб, виявляти в них слабкі місця та будувати контраргументи. У процесі вивчення освітньої компоненти здобувачі навчатимуться ефективно комунікувати, тобто логічно вибудовувати мову та чітко формулювати аргументи в процесі спілкування.

Закони, договори, судові рішення – це складні тексти, які вимагають глибокого розуміння. Логіка допомагає розібратися в структурі цих документів, виявити протиріччя та правильно інтерпретувати норми права.

Вивчення логіки для юристів – це інвестиція в майбутню професійну діяльність. Логічне мислення є ключовим навиком для будь-якого юриста, оскільки воно дозволяє приймати обґрунтовані рішення, ефективно вибудовувати комунікацію.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1. Опис освітньої компоненти

Мета освітньої компоненти «Логіка для юристів»: забезпечення майбутніх фахівців у сфері юриспруденції необхідними інструментами для точного, послідовного та обґрунтованого мислення розвитку компетентності; розуміння основ логіки та її застосування в юридичній практиці; засвоєння базових понять: судження, умовиводів, доведення, аргументація, а також логічні операції (заперечення, кон'юнкція, диз'юнкція, імплікація); виявлення логічних помилок: здатність розпізнавати та уникати логічних помилок в юридичних текстах, аргументах та доказах є необхідною для прийняття обґрунтованих рішень; будувати коректних умовиводів; аналіз юридичних текстів: логіка допомагає аналізувати юридичні тексти (закони, договори, судові рішення) з точки зору їх логічної структури та виявляти невідповідності та протиріччя; оцінка доказів; покращення навичок юридичної аргументації та переконання.

Отже, мета вивчення освітньої компоненти полягає в тому, щоб підготувати фахівців, які здатні мислити критично, аналізувати інформацію, приймати обґрунтовані рішення та ефективно представляти свої позиції в юридичних спорах.

Базові поняття: логіка, юрист, критичне мислення, логічне мислення, логічні операції, аргументація.

Завдання освітньої компоненти полягає у:

**розвитку критичного мислення: вміння аналізувати інформацію, виявляти суперечності, оцінювати докази та формулювати правильні висновки;*

**покращенні навичок аналізу юридичних текстів: застосовуючи логічні знання аналізувати структуру різних юридичних документів, виявляти логічні зв'язки між положеннями та розуміти їхній зміст;*

**формуванні навичок аргументації: здатність переконливо аргументувати свою позицію;*

**прийнятті обґрунтованих рішень;*

**розумінні логічних помилок та їх профілактика: логічні знання уможливають розпізнавання та уникнення типових логічних помилок, які можуть призвести до неправильних висновків та помилкових рішень;*

**розумінні суті основних логічних понять;*

**вмінні аналізувати структури юридичних текстів та ін.*

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач освіти повинен:

сформувати такі компетентності

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі в галузі практичної діяльності.

ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним та самокритичним.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 16. Здатність до ініціативності, генерування нових ідей, адаптації та дій в нових ситуаціях.

СК 1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК 2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК 7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК 10 Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК 13 Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК 15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів застосування.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК 18. Здатність до складання процесуальних документів.

СК19. Здатність до адаптації у професійному середовищі, вміння вирішувати складні професійні задачі, застосування сучасних інформаційних технологій.

знати та вміти (програмні результати навчання)

РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз із різних джерел.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН18. Застосовувати у професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН 21. Готувати проєкти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть год. з.ф.н.	
		К-сть год. з.ф.н.	К-сть год. з.ф.н.
<i>Модуль 1.</i>			
1.	<i>Логіка як наука. Практичне значення логіки в юридичній діяльності.</i>	2	1
2	<i>Мислення і мова.</i>	2	1
3	<i>Форми мислення. Поняття як форма мислення.</i>	4	2
4	<i>Висловлювання.</i>	6	2
<i>Модуль 2.</i>			
5	<i>Закони логіки</i>	2	2
6	<i>Умовивід</i>	6	4
7	<i>Доведення та спростування</i>	4	2
8	<i>Логічний аналіз запитань та відповідей.</i>	2	1
9	<i>Практична логіка. Гіпотеза та версія.</i>	2	1
	Всього	30	16

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів охоплює різноманітні форми: від оцінки засвоєння теоретичного матеріалу до перевірки сформованих практичних навичок. Так, щоб оцінити рівень знань студентів використовуються різноманітні практичні завдання, задачі, ситуативні завдання. Це дозволяє перевірити уміння застосовувати знання на практиці. Отже, форми зрізу знань можуть включати такі види дій:

- * оцінка роботи під час практичних занять;
- * перевірка того, як здобувачі освіти можуть аргументувати відповідь та шукати відповіді на проблемні питання;
- * оцінка їхніх рішень у різних ситуаціях, вміння алгоритмізувати
- * виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів;
- * написання есе.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Критеріями перевірки формування вмінь та навичок у здобувачів вищої освіти постає перевірка набутих компетентностей. При цьому враховується :

- * логічність, аргументованість відповідей;
- * вміння застосовувати аналітичні здібності під час розв'язання ситуативних завдань;
- * аргументованість;
- * вміння встановлювати причинно-наслідкові взаємозв'язки;
- * вміння працювати в команді

* оцінювати недоліки і переваги правових аргументів при аналізі проблем;

* виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки спираючись на знання про умовиводи.

Під керівництвом викладача здобувачі освіти опановують навичку самооцінювання, що дозволяє їм ефективніше досягати навчальних цілей. Такий підхід, поєднаний з активною участю в навчальному процесі, є запорукою успішного освоєння курсу.

Для успішного завершення курсу, здобувачі освіти повинні виконати всі передбачені види завдань, зокрема і індивідуальні. Такі завдання можуть передбачати: розв'язання задач, створення презентацій, схем, таблиць, активна участь у дискусіях. Не менш важливою складовою є вчасне складання модульних контролів.

Оцінювання здобувачів вищої освіти:

- по 3 бали (10 занять) та по 4 бали (5 занять) за якісну підготовку до кожного практичного заняття;
- 10 балів за якісне виконання індивідуального завдання та:
- 20 балів – модуль 1;
- 20 балів – модуль 2.

Усього 100 балів.

Також, здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали при виконання різних видів робіт наукового спрямування (наприклад, написання статей, тез, доповідей та ін.). У такому випадку теми можуть бути вибрані самостійно, але із узгодженням з викладачем.

Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти <http://ep3.nuwm.edu.ua/15311/>

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження здобувача освіти не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Національна шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Зараховано
82-89 балів	
74-81 балів	
64-73 балів	
60-63 балів	
35-59 балів	Не зараховано з можливістю повторного складання

1-34 балів	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням курсу
------------	--

Форми навчання: традиційні лекції та практичні заняття, вебінари, науково-практичні семінари та ін.

Методи навчання: аналітичний, дослідницький, проблемно-пошуковий, дискусія, ситуативні задачі, презентація, навчальна гра.

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ І

Тема 1. Логіка як наука. Практичне значення логіки в юридичній діяльності.

План:

1. Логіка як наука.
2. Історичні етапи розвитку логіки; традиційна та сучасна логіка.
3. Періоди сучасної логіки: класичний (логіка висловлювань, логіка предикатів); некласичний (аналітична, темпоральна, деонтологічна, епістемічна, аксіологічна, логіка дій тощо).
4. Категорії логіки.
5. Значення логіки для юристів.
6. Роль логіки у юридичній діяльності.

Завдання до теми:

1. Створіть схему історичних етапів розвитку логіки як науки.
 2. Визначте особливості логіки висловлювання та логіки предикатів.
 3. Підготуйте повідомлення про:
 - 3.1. Деонтична логіка.
 - 3.2. Аналітична логіка.
 - 3.3. Темпоральна логіка.
 - 3.4. Епістемічна логіка.
 - 3.5. Аксиологічна логіка.
 - 3.6. Логіка дій.
- При підготовці матеріалу вар зробити акцент на юридичну діяльність.
4. Поняття верифікації. Істина і хиба в юриспруденції.
 5. Підготуйте есе на тему: «Роль логіки у юридичній діяльності».

Тема 2. Мова та мислення

План:

1. Мислення як предмет вивчення логіки.
2. Пізнання. Чуттєвий та раціональний рівні пізнання.
3. Логіка і мова. Поняття штучної мови.
4. Метод формалізації: його логічна сутність, можливості та широти його використання.
5. Логіко-семантичний аналіз мови в юриспруденції.

Завдання до теми:

1. Аргументуйте вислів Р. Декарта «*Cogito, ergo sum*» (Я мислю, отже існую).

2. Поясніть (вдаючись до прикладів) форми чуттєвого пізнання (відчуття, сприймання, уявлення).
3. Поясніть (вдаючись до прикладів) форми раціонального пізнання (поняття, судження, умовивід).
4. Наведіть приклади штучної мови.
5. Формалізація. Практичний аспект використання в юриспруденції.

Тема 3. *Форми мислення. Поняття як форма мислення*

План

1. Форми мислення: загальна характеристика.
2. Особливості юридичного мислення.
3. Поняття як форма мислення.
4. Логічна структура понять.
5. Види понять за логічною структурою (за змістом та за обсягом).
6. Закон утворення відношення між обсягом і змістом понять.
7. Відношення між обсягами понять.

Завдання до теми:

1. Співвідношення поняття та слова.
2. Наведіть приклади різних видів понять (відповідно до їх класифікації за змістом).
3. Наведіть приклади різних видів понять (відповідно до їх класифікації за обсягом).

4. *Визначте логічну структуру таких понять: право, правоздатність, злочин, проступок, держава, правова держава, відповідальність, справедливість, договір, переговори, адміністративна відповідальність, кримінальна відповідальність, законність.*
5. *Визначте у яких відношеннях перебувають поняття (зобразіть відношення за допомогою колових схем Ейлера)*
 - *злочин, покарання;*
 - *відповідальність, справедливість, адміністративна відповідальність, кримінальна відповідальність;*
 - *держава, правова держава, України;*
 - *справедливість, несправедливість.*

Тема 4. Поняття як форма мислення

План

1. Логічні операції над поняттями. Їх види.
2. Обмеження та узагальнення понять.
3. Дефініція понять. Структура. Правила визначення.
4. Види визначень.
5. Роль дефініції в юриспруденції.
6. Поділ понять. Види та правила поділу понять.
7. Класифікація понять. Види, правила, особливості застосування в юриспруденції.
8. Додавання, віднімання, множення понять як логічні операції.

Завдання до теми:

- 1. Узагальніть та/або обмежте поняття: держава, злочин, президент, демократія, господарський договір, міжнародне право, академічна доброчесність, закон.*
- 2. Здійсніть дефініцію понять та поясніть яких правил ви дотримувались: юрист, правознавець, справедливість, гуманність, законність, презумпція невинуватості, обвинувачений, підсудний, прокурор, суддя, слідчий.*
- 3. Наведіть приклади поділу понять.*
- 4. Наведіть приклади додавання, віднімання, множення понять.*
- 5. Наведіть приклади класифікації понять.*

Тема 5. Висловлювання

План

- 1. Поняття речення, судження, висловлювання.*
- 2. Загальна характеристика суджень. Судження та речення.*
- 3. Логічна структура суджень.*
- 4. Поділ суджень за модальністю (види модальностей).*
- 5. Поділ суджень за складністю (складні і прості судження).*

Завдання до теми:

- 1. Наведіть приклади речень, суджень, висловлювань.*
- 2. У яких випадках речення не є судженням?*
- 3. Наведіть приклади суджень із різними модальностями.*

4. *Визначте логічну структуру суджень:*
 - * *Громадяни України мають право безоплатно здобувати вищу освіту.*
 - * *Право на вищу освіту гарантується незалежно від віку.*
 - * *Для реалізації права на вищу освіту особами з особливими освітніми потребами заклади вищої освіти створюють їм необхідні умови для здобуття якісної вищої освіти.*
5. *Верифікація суджень в юриспруденції.*

Тема 6. Прості судження.

План

1. Характеристика простого судження. Їх види та структура.
2. Поділ простих суджень .
3. Поняття про логічне відношення між простими судженнями. Логічний квадрат.
4. Особливості відношення еквівалентності.
5. Відношення між термінами у простих судженнях.

Завдання до теми:

1. *Випишіть із ЗУ «Про вищу освіту», ЗУ «Про нотаріат», ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» по 5 простих суджень: атрибутивних, стверджувальних, заперечних, загальних, часткових, одиничних.*
2. *Особливості еквівалентних суджень: визначте.*
3. *Розподіленість термінів у простих судженнях.*

Тема 7. Складні судження.

План:

1. Складні судження.
2. Види логічних сполучників у складних судженнях.
3. Особливості використання різних видів суджень у нормативно-правових актах.
4. Пізнавальне та практичне значення суджень у практичній діяльності юристів.
5. Висловлювання. Модальні висловлювання їх характеристика.

Завдання до теми:

1. *Утворіть із вписаних вами суджень (завдання 1, тема б) складні судження використовуючи різні види логічних сполучників. Поясніть семантику утворених суджень.*
2. *Випишіть по 5 складних суджень із нормативно-правових документів деонтологічного спрямування. Побудуйте до них таблиці істинності.*
3. *Обґрунтуйте особливості використання суджень у нормативно-правових актах.*
4. *Модальні висловлювання: визначте їх особливості, роль, наведіть приклади.*

Модуль 2

Тема 8. Закони логіки

План

1. Закони логіки: загальна характеристика.
2. Співвідношення понять природні, нормативні, логічні закони. Ознаки правильного мислення.

3. Характеристика базових законів логіки: тотожності, суперечності (несуперечності), виключеного третього, достатньої підстави.
4. Логічні помилки при порушенні законів логіки: їх характеристика.
5. Специфіка використання законів логіки у професійній діяльності юристів.

Завдання до теми:

1. *Наведіть приклади природних законів, нормативних законів.*
2. *Наведіть приклади порушень законів логіки.*
3. *Обґрунтуйте важливість дотримання законів логіки.*

Тема 9. Умовивід як форма мислення.

План

1. Умовивід як форма мислення: загальна характеристика.
2. Логічна структура умовиводу.
3. Види умовиводів. Безпосередні умовиводи.
4. Способи утворення безпосередніх умовиводів (перетворення, обернення, протисталення предикату, логічний квадрат)
5. Правила утворення висновків у безпосередніх умовиводах.
6. Роль умовиводів у юридичній діяльності.

Завдання до теми:

1. *Наведіть приклади умовиводів.*
2. *Утворіть безпосередні умовиводи використовуючи як засновки виписані вами прості та складні*

судження (завдання і, тема 6,7). Поясніть який спосіб утворення ви вибрали та чому.

3. Обґрунтуйте яку роль відіграватимуть умовиводи у майбутній вашій професійній діяльності (виберіть конкретний напрям юридичної практичної діяльності).

Тема 10. Правдоподібні умовиводи

План

1. Опосередковані умовиводи: характеристика, види, логічна структура.
2. Дедуктивні умовиводи та їх особливості.
3. Силогізм. Види, характеристика.
4. Фігури і правила силогізмів.
5. Полісилогізми.
6. Дедукція і редукція.
7. Правила дедуктивних умовиводів.

Завдання до теми:

1. Наведіть приклади дедуктивних умовиводів.
2. Підберіть різні приклади для ілюстрування розуміння фігур силогізму.
3. Визначте та обґрунтуйте правила дедуктивних умовиводів.

Тема 11. Імовірні умовиводи

План

1. Індуктивні умовиводи: характеристика, особливості.
2. Повна та неповна індукція.
3. Аналогія (традуктивний) умовивід. Структура, особливості.

4. Правила виведення висновків у індуктивних, традуктивних умовиводах.

Завдання до теми:

1. *Визначте особливості індуктивних умовиводів.*
2. *Наведіть приклади повної індукції.*
3. *У чому полягає особливість неповної індукції?*
4. *Наведіть приклади традуктивних умовиводів.*

Тема 12. Доведення як вид аргументації

План

1. Поняття доведення.
2. Структура доведення: теза, аргументи, демонстрація.
3. Основні різновиди доведення: пряме і непряме доведення.
4. Пряме доведення в логіці висловлювання.
5. Непряме аналогічне, непряме розділове доведення та специфіка їх використання в юридичній практичній діяльності.
6. Правила доведення.

Завдання до теми:

1. *Визначте особливості доведення.*
2. *Наведіть приклади різних видів аргументів.*
3. *Яких помилок варто уникати для ефективного доведення.*

Тема 13. Спростування

План

1. Критика та її види.
2. Спростування його структура.

3. Способи спростування.
4. Пряме спростування та непряме спростування (аналогічне та розділове).
5. Правила, помилки в процесі спростування.
6. Логічні парадокси.

Завдання до теми:

1. *Наведіть приклади софізмів, паралогізмів, парадоксів.*
2. *Обґрунтуйте правила спростування.*
3. *Спростування у юридичній практичній діяльності.*

Тема 14. Запитання та відповіді

План

1. Поняття запитань: характеристика, передумова запитання, контекст запитання.
2. Види запитань.
3. Відповідь. Логічна характеристика відповідей, види відповідей.
4. Роль запитань та аналіз відповідей у практичній діяльності юристів.

Завдання до теми:

1. *Наведіть різні приклади запитань та обґрунтуйте доцільність їх використання.*
2. *Визначте передумову та контекст запитання у наведених прикладах.*

Тема 15. Практична логіка. Гіпотеза та версія.

План

1. Поняття гіпотез. Характеристика.
2. Види гіпотез. Версія як вид гіпотези.

3. Верифікація та фальсифікація версій.
4. Використання версії та гіпотези у юридичній практиці.
5. Логіка дій у юридичній практиці.
6. Алгоритми у практичній діяльності юристів.
7. Логіка вибору і прийняття рішень.

3. Індивідуальна та самостійна робота здобувачів освіти

Під час практичних занять здобувачі освіти виконують завдання як індивідуально так і в міні-групах, що сприятиме кращому засвоєнню теоретичного матеріалу та практично продемонструвати сформовані навичок.

Завдання для самостійної роботи:

- підготовка до тем додаткових завдань;
- усні та/або письмові відповіді на питання у вигляді схем, алгоритмів, презентацій тощо;
- робота в інформаційних мережах;
- виконання вправ та вирішення задач та ін.

Результативність самостійної роботи виявляється під час практичних занять, перевірки письмових, усних відповідей та підсумкового оцінювання успішності здобувачів освіти.

Індивідуальне творче завдання обговорюється із здобувачами освіти на початку вивчення освітньої компоненти, оцінюється відповідно до оприлюдненої шкали, яка розміщена на сторінці освітньої компоненти у навчальній платформі Moodle, та може передбачати: написання тез, статей, доповідей, есе з подальшим їх оприлюдненням.

Орієнтовний перелік тем:

1. Критичне мислення у професійній діяльності

- юристів.
2. Запитання та відповіді як інструменти для прийняття рішень.
 3. Вибір у процесі прийняття рішень.
 4. Роль умовиводів у юридичній діяльності.
 5. Переконавання у юридичній практиці.
 6. Доказ та спростування.
 7. Помилки в процесі обґрунтування.
 8. Невербальні засоби комунікації та їх роль в процесі аргументації.
 9. Еристика як мистецтво ведення суперечки.
 10. Маніпуляції в процесі аргументації. Поради подолання.
 - *Можуть бути і інші теми, залежно від інтересів здобувача освіти та їх актуальності.*

5. Рекомендована література

Основна література

1. Логіка : підруч. для студ. вищих навч. закладів / за ред. В. Д. Титова. Х. : Право, 2005. 208 с.
2. Логіка: Хрестоматія / авт.-упор. С. Д. Цалін ; 3-те вид., переробл. і доповн. Х. : Факт, 2010. 864 с.
3. Конверський А. Е. Логіка : підручник. К. : Центр учб. л-ри, 2008. 304 с.
4. Логіка для юристів (кредитно-модульний курс) : навч. посіб. / В. І. Цимбалюк, Л. А. Циганчук, О. А. Мітчук та ін. Л. : Новий Світ-2000, 2011. 216 с.
5. Хоменко І. В. Логіка – юристам : підруч. К. : Юрінком Інтер, 2004. 224 с.
6. Цалін С. Д. Логічний словник-довідник / 4-те вид., виправл. і доповн. Х. : Факт, 2006. 400 с.

7. Логіка для юристів : підручник / В. С. Бліхар, В. В. Левкулич, М. М. Олексюк, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищо, О. І. Матвієнко ; вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2022. 316 с.

Додаткова література

1. Бандурка О. М., Тягло О. В. Юридична логіка : підручник. Харків : Золота миля, 2011. 224 с.
2. Бандурка О. О., Гвоздік О. І., Кравець В. М. Логіка для правознавців : навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. 144 с.
3. Жоль К. К. Вступ до сучасної логіки : навч. посіб. для студ. гум. спец. вищ. навч. закл. Київ : Либідь, 2002. 152 с.
4. Карамішева Н. В., Бовтач С. В. Збірник логічних задач і завдань. Львів : Каменярь, 1997. 109 с.
5. Тофтул М. Г. Логіка: навч. посіб. для юристів (короткий виклад). Житомир : Житомирська облдрукарня, 2007. 222 с.
6. Хоменко І. В. Логіка: практикум : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2002. 237 с.
7. Мельничук Ю. І. Комунікативна раціоналізація та дискурсивні процедури обґрунтування норм. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №3. С.474–476
8. Мельничук Ю. Критичне мислення як базова компетентність правознавців. *Перспективні напрямки розвитку економіки, фінансів, обліку та права: теорія і практика*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 12 лютого 2020 р.): у 5 ч. Полтава : ЦФЕНД, 2020. Ч.5. 59 с. С. 9–11.
9. Мельничук Ю. Логічні основи аргументації як способу міркування. *Теоретичні та практичні аспекти розвитку науки (частина II)*: матеріали V Міжнародної науково-

практичної конференції, м. Київ, 30-31 січня 2020р. Київ : МЦНІД, 2020. 72 с. С.60–62.

10. Мельничук Ю. Герменевтичні аспекти логічного аналізу у юридичній практиці. *Альманах науки*. №2(35) лютий 2020 р. (за матеріалами II Міжнародна науково-практична конференція «Наука та пріорітети») м. Київ. 88 с. С. 81–84.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України
URL:<http://www.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт судової влади України URL:
<https://court.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Інститут філософії ім. Г.Сковороди НАН України. URL:
<http://www.filosof.com.ua>
5. Бібліотека філософської літератури. URL:
http://dumka.ho.ua/books_kf.htm